

УДК 378.091.12:373.3.011.3-051]:811.111'243

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4\(46\)-3254-3271](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4(46)-3254-3271)

Гуманкова Ольга Сергіївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови з методиками викладання в дошкільній та початковій освіті, Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-1294-8371>

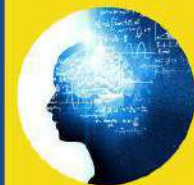
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. У статті розглянуто проблему формування готовності майбутніх учителів початкової школи до використання технології диференційованого навчання на уроках англійської мови. Орієнтація на особистість дитини, її освітні потреби, досвід, вікові та психофізіологічні особливості, а також підтримка пізнавального інтересу визначають необхідність упровадження особистісно орієнтованих технологій у навчальний процес, що актуалізує підготовку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти у зазначеній сфері.

Обґрунтовано доцільність використання технології диференційованого навчання як ефективного засобу індивідуалізації іншомовної освіти на початковому етапі. Зазначена технологія передбачає врахування індивідуально-типологічних особливостей учнів (рівня навченості, пізнавальних інтересів, навчальних стилів, когнітивних характеристик) та реалізується через різні види внутрішньої диференціації.

На основі аналізу наукових джерел визначено практичні шляхи формування професійно-методичних знань і вмінь майбутніх учителів щодо впровадження диференційованого навчання. Окреслено змістові та процесуальні характеристики цієї технології, запропоновано систему завдань для підготовки студентів до ефективного планування й реалізації різних видів диференціації відповідно до особливостей учнівського контингенту та навчальних цілей.

Уточнено характеристики видів диференційованого навчання, засоби діагностики індивідуальних особливостей учнів і шляхи інтеграції технології в етапи уроку англійської мови та етапи формування англійської комунікативної компетентності. Представлено алгоритм діяльності вчителя під час організації диференційованого навчання, зокрема у процесі формування писемного мовлення.

Ключові слова: диференційоване навчання, майбутні вчителі початкової школи, урок англійської мови, професійно-методична підготовка.

Olga Gumankova PhD in Pedagogics, Associate Professor, Head of Department of the English Language and Primary ELT Methodology, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-1294-8371>

DEVELOPING THE READINESS OF PROSPECTIVE PRIMARY SCHOOL TEACHERS TO USE DIFFERENTIATED INSTRUCTION IN ENGLISH LESSONS

Abstract. The article addresses the issue of forming the readiness of prospective primary school teachers to use differentiated instruction in English language lessons. A focus on the child's personality, educational needs, experience, age-related and psychophysiological characteristics, as well as the support of their cognitive interests, determines the need to implement learner-centered approaches in the educational process and actualizes training prospective teachers in higher education institutions in the above mentioned area.

The expediency of using differentiated instruction as an effective means of individualizing foreign language education at the primary level is substantiated. This technology involves consideration of students' individual typological characteristics (level of achievement, cognitive interests, learning styles, cognitive abilities) and is implemented through various types of inner differentiation.

Based on the analysis of scientific sources, practical ways of developing prospective teachers' professional and methodological knowledge and skills for implementing the differentiated instruction are identified. The content-related and procedural characteristics of this technology are outlined, and a system of tasks aimed at preparing students to effectively select, plan, and implement different types of differentiation according to the characteristics of a particular group of learners and instructional objectives is proposed.

The characteristics of different types of differentiated instruction, diagnostic tools for identifying students' individual characteristics, and ways of integrating this technology into the stages of English lessons and the development of communicative competence are specified. An algorithm of teacher activity in organizing differentiated instruction, particularly in the process of developing writing skills, is presented.

Keywords: differentiated instruction, prospective primary school teachers, English language lessons, professional and methodological training.

Постановка проблеми. Орієнтація розвитку нашої держави у напрямі євроінтеграції є об'єктивним фактором актуалізації проблеми модернізації системи іншомовної освіти на всіх етапах її здійснення. З огляду на виняткову значущість саме початкового етапу у формуванні іншомовної комунікативної компетентності особистості, першорядності набуває питання підвищення якості викладання іноземних мов, зокрема англійської, саме на початковому ступені.

Це зумовлює важливість опанування вчителями початкової школи сучасних та інноваційних методів та технологій, що дозволять вибудувати систему навчання англійської мови на засадах синергетичної взаємодії традиційних та інноваційних підходів. Зазначене привертає увагу до питання формування готовності майбутніх педагогів у сфері використання інноваційних технологій навчання англійської мови на початковому етапі під час організації їх професійного навчання у закладі вищої освіти. До переліку перспективних, особистісно зорієнтованих технологій, належить технологія диференційованого навчання, сутнісною характеристикою якої є врахування індивідуальних особливостей учнів в умовах колективної форми навчання. Отже, формування готовності до використання технології диференційованого навчання майбутніх вчителів початкової школи з урахуванням сучасного бачення її реалізації є актуальним завданням їх професійно-методичної підготовки у сфері організації іншомовного навчання учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підготовки майбутніх вчителів початкової школи до реалізації іншомовного навчання учнів знайшла відображення в дослідженнях Т. Бабенко, О. Бігич, О. Кміть, В. Редька, С. Роман та інших. Особливості підготовки майбутніх педагогів до використання інноваційних технологій навчання англійської мови, в тому числі і на початковому етапі, розглянуто у наукових доробках О. Безкоровайної, С. Гунько, Л. Гусака, П. Гусак, А. Зубрик, Л. Калініной, О. Коломіной, Ю. Руднік, Ю. Чаплюк та інших дослідників. Аспекти впровадження технології диференційованого навчання розглянуто: О. Братанич, Г. Коберник, В. Лучкевич, П. Сікорським, І. Романовим та іншими.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Не зважаючи на велику кількість досліджень у сфері підготовки майбутніх вчителів до використання інноваційних технологій навчання, проблема розробки дієвих шляхів формування готовності майбутніх вчителів саме початкової школи в контексті використання інноваційних технологій навчання англійської мови, зокрема в аспекті використання технології диференційованого навчання, не втрачає актуальності

Мета статті – визначення практичних шляхів формування готовності майбутніх учителів початкової школи до використання технології диференційованого навчання на уроках англійської мови.

Виклад основного матеріалу. У Державному стандарті початкової освіти наголошено, що до провідних ціннісних орієнтирів забезпечення освітнього процесу належить повага до особистості дитини, визнання пріоритету її освітніх потреб і досвіду, урахування вікових психофізіологічних особливостей, підтримка пізнавального інтересу і наполегливості [5]. Зазначене призводить до усвідомлення потреби організації іншомовного навчання з урахуванням «запитів» особистості здобувачів початкової освіти.

Це орієнтує вчителів до впровадження особистісно орієнтованих технологій навчання в цілому, та технології диференційованого навчання, яка ґрунтується на врахуванні індивідуально-типологічних психологічних особливостей учнів [9], зокрема. Відтак, цілеспрямоване формування готовності майбутніх вчителів початкової школи в контексті використання зазначеної технології на уроках англійської мови під час організації їх професійного навчання у закладі вищої освіти є одним із завдань, які мають бути вирішено під час реалізації їх професійно- методичної підготовки у напрямі організації іншомовного навчання здобувачів.

У тематиці освітньої компоненти «Інноваційні технології навчання англійської мови», яку вивчають здобувачі Житомирського державного університету імені Івана Франка навчально-наукового інституту педагогіки спеціальності А3 (Початкова освіта) виділено тему: «Використання технології диференційованого навчання на уроках англійської мови в початковій школі». Теоретичний матеріал з цієї теми здобувачі отримують під час лекційного заняття.

Закріплення теоретичних знань та набуття практичних навичок та методичних вмінь в контексті використання зазначеної технології, як складових готовності у цій сфері, майбутні фахівці отримують на практичних заняттях відповідної тематики.

Пропонуємо зразок плану практичного заняття, складеного авторами з урахуванням досліджень [1; 2; 3; 7; 8; 9; 10; 16] як ілюстрацію практичних шляхів формування готовності до використання технології диференційованого навчання майбутніх вчителів на уроках англійської мови в початковій школі.

Тема: Використання технології диференційованого навчання на уроках англійської мови в початковій школі.

Мета: Продовжити формувати обізнаність здобувачів з ключовими аспектами використання технології диференційованого навчання на уроках

англійської мови в початковій школі; ознайомити студентів із особливостями реалізації різних видів диференційованого навчання та віковими особливостями дітей, які можуть бути враховані в контексті здійснення диференційованого навчання; сприяти формуванню професійно-методичних вмінь здобувачів щодо практичної реалізації технології диференційованого навчання на уроках англійської мови в початковій школі; сприяти формуванню професійних вмінь розв'язання методичних завдань у контексті використання технології диференційованого навчання на уроках англійської мови під час формування різних складових англійської комунікативної компетентності в учнів; навчити здобувачів інтегрувати технологію диференційованого навчання у методичні етапи уроків англійської мови в початковій школі та методичні етапи формування складових англійської комунікативної компетентності учнів.

Професійна спрямованість: розвинути професійно-методичні вміння використання технології диференційованого навчання в процесі формування англійської комунікативної компетентності в учнів під час проведення уроків англійської мови в початковій школі.

Опорні поняття: Диференціація, диференційоване навчання, технологія диференційованого навчання, індивідуально-типологічні психологічні особливості учнів, рівнева диференціація, когнітивні здібності, навчальні стилі, пізнавальні інтереси, здібності до певних видів діяльності, теорія множинних інтелектів, психофізіологічні характеристики учнів, репрезентативні системи, інтеграція, методичні етапи формування складових англійської комунікативної компетентності.

План.

1. Сутнісні характеристики технології диференційованого навчання.
2. Види диференційованого навчання, обумовлені індивідуально - типологічними психологічними особливостями учнів.
3. Види диференційованого навчання актуальні у навчанні англійської мови учнів початкової школи, практичні шляхи їх реалізації.
4. Теорія множинних інтелектів на початковому ступені навчання. Технології активізації різних типологічних груп учнів на уроках англійської мови.
5. Особливості інтеграції різних видів диференційованого навчання у методичні етапи формування складових англійської комунікативної компетентності учнів.

Завдання для виконання.

1. Опрацюйте конспект лекцій, методичні джерела.
2. Підготуйтеся до обговорення питань, винесених у план практичного заняття.

3. Визначте сутнісні характеристики технології диференційованого навчання (концептуальну основу, змістові та процесуальні аспекти її реалізації), переваги її використання.

4. Охарактеризуйте психологічні особливості учнів, які можуть стати підставою для реалізації диференційованого навчання.

5. Виберіть види диференційованого навчання, прийнятні для реалізації на уроках в початковій школі. Аргументуйте свій вибір.

6. Представте у вигляді таблиці практичні шляхи реалізації різних видів диференційованого навчання на уроках англійської мови в початковій школі.

7. Змоделюйте фрагменти уроків англійської мови з використанням технології диференційованого навчання:

а) технології рівневої диференціації;

б) диференціації на основі врахування репрезентативних систем або навчальних стилів учнів;

в) диференціації учнів на основі врахування їх домінуючих інтелектів (когнітивних здібностей).

г) інших психологічних або психофізіологічних характеристик учнів на власний вибір;

Інтегруйте елементи технології в методичні етапи формування складових англійської комунікативної компетентності учнів.

8. Конкретизуйте практичні шляхи реалізації технології диференційованого навчання у професійній діяльності вчителя на уроках англійської мови в початковій школі.

Поточні контрольні запитання

1. Яке значення мають поняття «диференціація», «диференційоване навчання», «технологія диференційованого навчання»?

2. Що таке індивідуально-типологічні психологічні особливості учнів?

3. Що становить концептуальну основу технології диференційованого навчання?

4. Які процесуальні характеристики технології диференційованого навчання?

5. Які практичні шляхи реалізації рівневої диференціації на уроках англійської мови в початковій школі?

6. Що представляє собою технологія повного засвоєння знань?

7. Які практичні шляхи реалізації диференційованого навчання на основі врахування інтересів учнів?

8. Які практичні шляхи реалізації диференційованого навчання на основі врахування здібностей учнів до певних видів діяльності?

9. Які психофізіологічні характеристики учнів можуть стати підставою для реалізації диференційованого навчання?

10. Що означає поняття «репрезентативна система»? Які характеристики учнів з домінуючою візуальною, аудіальною та кінетичною репрезентативними системами? Яким чином можна врахувати домінуючі репрезентативні системи учнів у процесі навчання англійської мови?

11. Що означає поняття «навчальний стиль»? Яким чином можна врахувати домінуючі навчальні стилі учнів у процесі навчання англійської мови?

12. У чому полягає сутність теорії множинних інтелектів Г. Гарднера? Які саме інтелекти (когнітивні здібності) виділив науковець?

13. Які узагальнені характеристики учнів:

- з вербально-лінгвістичною когнітивною здібністю (Verbal-linguistic intelligence);

- логіко-математичною когнітивною здібністю (Logic-mathematic intelligence);

- візуально-просторовою когнітивною здібністю (Visual-spatial intelligence);

- музично-ритмічною когнітивною здібністю (Musical-rhythmic intelligence);

- кінетичною (тілесно-руховою) когнітивною здібністю (Bodily-kinesthetic intelligence);

- міжособистісною когнітивною здібністю (Interpersonal intelligence);

- внутрішньоособистісною когнітивною здібністю (Intrapersonal intelligence);

- натуралістичною когнітивною здібністю (Naturalistic intelligence).

14. Яким чином реалізуються положення теорії множинних інтелектів у навчанні на уроках англійської мови в початковій школі?

15. Яка послідовність дій вчителя англійської мови початкової школи в контексті реалізації технології диференційованого навчання?

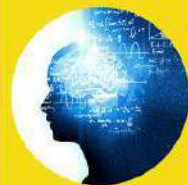
16. Чому технологія диференційованого навчання називається «проникаючою» технологією?

17. Яким чином можна інтегрувати технологію диференційованого навчання у методичні етапи уроку англійської мови в початковій школі?

18. Яким чином можна інтегрувати технологію диференційованого навчання у методичні етапи формування складових англійської мовної компетентності в учнів початкової школи?

Поточні контрольні завдання.

1. Співставте види диференційованого навчання з практичними шляхами їх реалізації на уроках англійської мови.

1. Диференціація на основі врахування рівня навченості з предмета.	А. Диференціація проводиться на основі анкетування та бесід з учнями, які дозволяють конкретизувати інтереси дітей конкретного класу/групи з наступним відбором тематики навчальних матеріалів, варіюванням навчальних завдань для учнів з урахуванням їх домінуючих інтересів.
2. Диференціація на основі врахування пізнавальних інтересів	Б. Диференціація проводиться на основі анкетування дітей, яке дозволяє виявити їх домінуючі навчальні стилі, адаптація компонентів навчання відбувається завдяки варіюванню методів, прийомів та засобів навчання, які активізують учнів з різними навчальними стилями, як домінуючими, так і тими, які підлягають розвитку.
3. Диференціація на основі врахування психофізіологічних характеристик	В. Диференціація проводиться на основі анкетування дітей, яке дозволяє виявити їх домінуючі когнітивні здібності (профілі дітей) та відбувається шляхом варіювання компонентів навчання з урахуванням домінуючих когнітивних профілів конкретного учнівського контингенту, шляхом інтеграції змінених компонентів у методичну структуру уроків англійської мови
4. Диференціація на основі врахування навчальних стилів учнів	Г. Диференціація проводиться на основі тестування рівня володіння програмним матеріалом та завдяки імплементації завдань різного рівня складності, різної спрямованості, завдань з різною мірою допомоги (з інструкціями, правилами, схемами, алгоритмами виконання дій). Можливим є звернення до моделі повного засвоєння знань, особливо це стосується вивчення граматичних тем.
5. Диференціація на основі врахування когнітивних здібностей (множинних інтелектів) учнів.	Г. Диференціація проводиться на основі психологічних тестів, які дозволяють конкретизувати домінуючі репрезентативні системи або типи темпераменту конкретної групи дітей з наступною адаптацією компонентів навчання (форм, методів, засобів навчання) до попередньо визначених типологічних особливостей дітей

Ключі: 1-Г; 2-А; 3-Г; 4-Б; 5-В.

2. На основі пропонованого тексту для читання розробіть різні за ступенем допомоги, рівнем самостійності та складності завдання для учнів з різним рівнем навченості з предмета (Рівень 1 завдання для учнів з прогалинами у знаннях (Struggling students); Рівень 2 завдання для учнів базовим рівнем підготовки; Рівень 3 завдання для учнів з високим рівнем підготовки).

Обов'язковим є виконання програмних вимог всіма учнями групи - переказ тексту та опис своєї улюбленої тварини англійською мовою. Розробіть також диференційовані домашні завдання для попередньо зазначених типологічних груп учнів.

The panda is my favourite animal! It is the cutest animal in the world! It lives in China. It's black and white and it's got a big head and a big body. It eats bamboo and leaves. It can climb really well! I think it's the best animal of all! (by Daisy) [12].

3. Запропонуйте послідовність роботи вчителя та завдання в контексті організації роботи учнів над темою «Минулий неозначений час (Past Indefinite Tense)» за моделлю повного засвоєння знань.

4. Ознайомтесь з переліком завдань та визначте, які з них дозволять вчителю активізувати учнів з:

- а) аудіальною домінуючою репрезентативною системою;
- б) візуальною домінуючою репрезентативною системою;
- в) кінетичною домінуючою репрезентативною системою.

1) Read the text and highlight the information about...in red/green color
2) Listen to the sound sequences and guess. 3) Decode the pantomime and name the situation. 4) Read the text and fill in the blanks in the song. 5) Dramatize the episode of the text. 6) Mime the animal you like. 7) Let's play the "Bingo game". 8) Do the puzzle and name. 9) Read the text and choose the music/song to the mood of it. 10) Read the text and stick the pictures to the correct places in the sentences. 11) Repeat the words in a whisper/loudly. 12) Let's play the game "I spy with my little eye". I spy with my little eye something red. I spy with my little eye something green. 13) Choose the right pictures to answer the questions to the text. 14) If you like bananas, jump. If you like apples, stomp your feet. If you like oranges, snap your fingers. 15) Mime the content of the text. Comment on your pantomime.

5. Працюючи в парах, інтегруйте завдання, спрямовані на активізацію учнів з різними домінуючими репрезентативними системами у методичні етапи роботи з автентичним текстом для аудіювання.

Dear friend

We live in the country now. We have a new house. The house is nice. There are 3 bedrooms and a bathroom upstairs. There is a living room, a kitchen, a dining

room, a toilet and a hall downstairs. We've got a garden near the house. There are many trees and flowers in it. I like to play in the garden. Love from Helen [13]

6. На основі описових характеристик учнів з різними домінуючими когнітивними здібностями запропонуйте можливі шляхи активізації їх на уроках англійської мови.

Вербально-лінгвістична домінуюча здібність (Verbal-linguistic intelligence) проявляється у підвищеній чутливості до вербально-закодованої інформації; швидкому сприйнятті та запам'ятовуванні вербального коду мови; вербальних символів (слів, речень, мовних та мовленнєвих зразків); розвиненості вербальних умінь.

Візуально-просторова здібність (Visual-spatial intelligence) проявляється у підвищеній чутливості до інформації, представленої у вигляді образів, графічних зображень предметів; у здатності візуалізувати інформацію; у швидкому сприйнятті та запам'ятовуванні інформації, яка супроводжується зображальною наочністю; у створенні стійких асоціативних зв'язків між словами та образами предметів, явищами, які ці слова означають.

Музично-ритмічна здібність (Musical-rhythmic intelligence) проявляється у підвищеній чутливості до музики, ритму; швидкому сприйнятті та запам'ятовуванні інформації, яка міститься у піснях, римівках, джазових наспівах, інформації, яка подається із музичним супроводом; розвиненості музичних умінь, умінь відтворювати мелодії, ритм.

Кінетична (тілесно-рухова) здібність (Body-kinesthetic intelligence) проявляється у здатності контролювати рухи тіла; у здатності майстерно вправлятися з предметами, конструювати їх; спроможності сприймати навчальну інформацію в разі залучення до фізичної діяльності.

Логіко-математична здібність (Logical-mathematical intelligence) проявляється у здатності мислити логічно; здатності вирізняти логічні взаємозв'язки; підвищеній чутливості до логічно організованого викладу інформації; швидкому сприйнятті та запам'ятовуванні цифрової інформації (інформації, закодованої у числових виразах).

Міжособистісна домінуюча здібність (Interpersonal intelligence) проявляється у здатності до розпізнавання емоційного стану, мотивації інших людей; комунікабельності, доброзичливості, уважності, підвищеній чутливості до інформації, отриманої у процесі безпосереднього спілкування з іншими.

Внутрішньоособистісна домінуюча здібність (Intrapersonal intelligence) проявляється у здатності до самоусвідомлення своєї особистості, емоцій, поглядів, почуттів; здатності до самоаналізу, оцінювання власного досвіду, вражень; розвинутих уяві, надзвичайній емоційності.

Натуралістична здібність (Naturalistic intelligence) проявляється у надзвичайній чутливості до всього, що пов'язане зі світом природи. Такі учні, як правило, надзвичайно цікавляться інформацією, пов'язаною із світом природи, проблемами навколишнього середовища тощо [1;4;15]. Скористайтесь коміксом М. Беннета як підказкою [14].

7. Уявіть, що ви провели анкетування в вашому класі та виявили, що домінуючими когнітивними здібностями учнів є: вербально-лінгвістична, логіко-математична та музично-ритмічна запропонуйте систему вправ, орієнтованих на активізацію учнів вашого класу на уроці англійської мови, спрямованого на розвиток англомовної компетентності у письмі, а саме навчання учнів написання особистого електронного листа "E-mail letter" (4 клас) Скористайтесь зразком листа та алгоритмом роботи для вчителя.

Лист-зразок

Dear Friend!

Hello! How are you?

My name is Tim. I'm from the UK and I am from London. I'm ten years old. I'm tall and slim. I've got fair hair and blue eyes. I like swimming and playing badminton. I like listening to music too. I like cats very much. I've got a black cat. What are you like? What do you like to do? Have you got a pet?

Good-bye. Write to me soon.

Your e-mail friend,

Tim [11]

Алгоритм навчання творчого писемного мислення (для учителя).

1. Етап: Підготовка учителя до роботи.

Зміст: Відбір лексичних одиниць, граматичних структур, які підлягають засвоєнню зразків певного виду писемного висловлювання (листа, листівки, запрошення тощо).

Визначення послідовності вправ, відбір прийомів / технологій, які дозволять активізувати учнів з різними домінуючими когнітивними здібностями, відбір необхідних засобів навчання.

2. Етап: Підготовка учнів до написання певного виду писемного висловлювання.

Зміст: Активізація життєвого та мовного досвіду учнів у певній ситуації та темі. Ознайомлення учнів зі зразком певного виду писемного висловлювання:

А: з його змістом;

Б: з його структурою.

3. Етап: Формування в учнів умінь побудови тексту певного виду письмового висловлювання.

Зміст: Організація роботи учнів над формуванням умінь побудови певного виду писемного висловлювання з використанням різноманітних опор.

(контрольоване та кероване тренування)

4. Етап: Написання самостійного писемного висловлювання.

Зміст: Організація роботи учнів над створенням власних писемних висловлювань певного виду з використанням різноманітних стимулів [4].

Зважаючи на розглянуті можливості використання технології диференційованого навчання на основі врахування домінуючих когнітивних здібностей учнів, враховуючи етапи алгоритму формування англомовної компетенції у письмі, складеного з урахуванням загальноприйнятих методичних етапів навчання писемного мовлення, запропонуйте зразки вправ для учнів з різними домінуючими когнітивними здібностями на кожному етапі алгоритму зазначеного попередньо.

8. Виконайте тест.

Тест

1. Диференційоване навчання ґрунтується на врахуванні.

- а) індивідуальних психологічних особливостей учнів.
- б) індивідуально - типологічних психологічних особливостей учнів.
- в) вікових особливостей учнів.
- г) психофізіологічних особливостей учнів

2. Індивідуально - типологічні особливості притаманні:

- а) кожному учню класу
- б) певній кількості учнів класу
- в) всім учням класу
- г) учням кількох класів

3. Підставою для реалізації рівневої диференціації є:

- а) загальні навчальні здібності та/або рівень навченості з предмету
- б) вікові особливості учнів
- в) психофізіологічні особливості учнів
- г) пізнавальні інтереси учнів

4. Практичними шляхами реалізації рівневої диференціації є:

а) адаптація компонентів навчання до визначених домінуючих інтересів учнів

б) адаптація компонентів навчання до визначених домінуючих репрезентативних систем учнів

в) надання учням різних за складністю завдань, завдань з різною мірою допомоги та самостійності

г) адаптація компонентів навчання до визначених домінуючих когнітивних здібностей учнів

5. Послідовність реалізації навчання за моделлю повного засвоєння знань є наступна:

а) вивчення з учнями нової теми, виконання тренувальних вправ, виконання творчих вправ та завдань

б) вивчення з учнями нової теми, виконання тренувальних вправ, виконання тестових/контрольних завдань, за результатами тестування виконання додаткових тренувальних завдань з учнями, які виконали завдання на низькому рівні та надання творчих завдань учням, які виконали тестування на високому рівні

в) вивчення з учнями нової теми, виконання тренувальних вправ, виконання тестових/контрольних завдань, за результатами тестування виконання додаткових тренувальних завдань з учнями, які виконали завдання на низькому рівні

г) вивчення з учнями нової теми, виконання тренувальних вправ, виконання тестових/контрольних завдань, за результатами тестування пропонування учням, які виконали тестування на високому рівні додаткових творчих завдань

6. За домінуючою репрезентативною системою виділяють:

а) аудіалів, холістів, візуалів, кінестетиків

б) холістів, прагматиків, візуалів, кінестетиків

в) візуалів, аудіалів, кінестетиків

г) кінестетики, візуали, тактильні/контактні учні

д) аналітиків, прагматиків, холістів

7. Засобами активізації кінестетиків на уроці англійської мови є:

а) зображальна наочність, ілюстровані джерела (комікси, журнали, картки із зображеннями предметів, явищ, ситуацій), олівці, маркери, аркуші, відеоматеріали, слайди

б) аудіозаписи пісень, музичних творів, музичні відеокліпи, музичні інструменти

в) реальні об'єкти, комп'ютер, настільні ігри, пазли, матеріали для конструювання

г) вербальна наочність, друковані матеріали, книги, журнали, картки з словами.

8. Основними положеннями теорії множинних інтелектів є:

а) кожна людина є унікальною за особливою структурою свого інтелекту; інтелект не є фіксованим, його може бути розвинено; виділяють 8 типів інтелекту; не існує єдиного типу інтелекту (типи інтелекту працюють у взаємодії один з одним та утворюють когнітивний профіль людини);

б) кожна людина є унікальною за особливою структурою свого інтелекту; інтелект є фіксованим, його не може бути змінено;

в) кожна людина є унікальною за особливою структурою свого інтелекту, а визначення домінуючого інтелекту дозволяє об'єктивно оцінити рівень знань учня з предмету;

г) всі учні мають уніфікований когнітивний профіль, який складається з 8 інтелектів, цей профіль є не змінним протягом життя людини.

9. Шляхами активізації учнів з домінуючою логіко-математичною здібністю/інтелектом (Logical-mathematical intelligence) є:

а) залучення до виконання завдань на відтворення взаємозв'язку, упорядкування, визначення послідовності; надання можливості кодування інформації у числових виразах, цифрах; використання завдань на прогнозування, передбачення подій; надання можливості складання планів, інструкцій; використання завдань на порівняння двох-трьох об'єктів, людей; визначення послідовності подій у тексті (читання, аудіювання).

б) залучення до парної, групової роботи; використання методики співробітництва, кооперативно-інтерактивних технологій у навчанні; організація різних дебатів, обговорень, круглих столів, групових презентацій, творчих проєктів; використання рольових ігор, інтерв'ю тощо.

в) надання можливості самостійно обирати завдання, рівень їх складності, спрямованість; надання можливості висловлювати власні оцінки, ставлення, описувати враження, оцінювати героїв, події; надання можливості звертатися до власного досвіду у процесі навчання, ведення щоденника, написання автобіографії, ведення портфоліо тощо; надання можливості записати на аудіокасету власне мовлення іноземною мовою.

г) надання можливості досліджувати та спостерігати природні явища; надання інформації, пов'язаної із життям тварин, комах, рослин; проведення екскурсій до зоопарку, зоомагазину; проведення уроків на природі; надання можливості інтерпретувати звуки навколишнього середовища; надання можливості створювати прогнози погоди, описувати погодні умови.

10. Послідовність дій вчителя, який планує реалізовувати диференційоване навчання на уроках англійської мови наступна:

а) вибір виду/видів диференційованого навчання, проведення діагностики індивідуальних особливостей учнів, організація індивідуалізованого навчання для всіх учнів;

б) вибір виду/видів диференційованого навчання, проведення діагностики індивідуальних особливостей учнів, виявлення типологічних особливостей учнів та організація навчання предмету з урахуванням попередньо визначених особливостей учнів;

організація індивідуалізованого навчання для всіх учнів;

в) вибір виду/видів диференційованого навчання, проведення діагностики індивідуальних особливостей учнів, виявлення типологічних особливостей учнів, адаптація компонентів навчання до попередньо визначених особливостей учнів;

г) вибір виду/видів диференційованого навчання, проведення діагностики індивідуальних особливостей учнів, виявлення типологічних особливостей учнів, адаптація компонентів навчання до попередньо визначених особливостей учнів, інтеграція адаптованих компонентів у методичну структуру уроків англійської мови/етапи формування складових англомовної комунікативної компетентності учнів.

Ключі: 1-б; 2-б; 3-а; 4-в; 5-б; 6-в; 7-в; 8-а; 9-а; 10-г.

Завдання для самостійної роботи

1. У методичному портфоліо, на основі аналізу представлених в переліку методичних джерел та тематичних інтернет-джерел, в тому числі і англомовних, укладіть таблицю, яка містить основні характеристики різних видів диференційованого навчання, засоби діагностики, якими може користуватись вчитель відповідно до виду диференційованого навчання, опис практичних шляхів реалізації різних видів диференційованого навчання на уроках англійської мови в початковій школі.

2. У методичному портфоліо систематизуйте інформацію щодо інтеграції технології диференційованого навчання у методичний контекст уроків англійської мови в початковій школі. Запропонуйте поетапну схему діяльності вчителя у зазначеному контексті.

3. Прореферуйте англомовні методичні джерела, зокрема дослідження Керол Енн Томлінсон «Як диференціювати завдання у змішаному класі» (Tomlinson, Carol A. How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms / Carol Ann Tomlinson.— <https://rutamaestra.santillana.com.co/wp-content/uploads/2020/01/Classrooms-2nd-Edition-By-Carol-Ann-Tomlinson.pdf>) та занотуйте інформацію, яка може бути корисною щодо впровадження технології диференційованого навчання на уроках англійської мови в початковій школі, сконцентруйте увагу на аспектах диференціювання: змісту (Content); процесу навчання (Process); навчального результату/продукту (Product); освітнього середовища (Learning Environment).

4. У методичному портфоліо продовжить ведення термінологічного словника: надайте визначення понять: диференціація, диференційоване навчання, технологія диференційованого навчання, індивідуально-типологічні психологічні особливості учнів, рівнева диференціація, репрезентативні системи, когнітивні здібності, навчальні стилі, пізнавальні інтереси, здібності до певних видів діяльності, теорія множинних інтелектів.

Висновки: Зазначена послідовність завдань сприяє ефективному формуванню складових готовності майбутніх учителів початкової школи до використання технології диференційованого навчання, а саме: формуванню методичних знань здобувачів щодо видів диференційованого навчання та особливостей їх реалізації, розвитку професійно - методичних вмінь у майбутніх педагогів в контексті відбору та практичної реалізації різних видів диференційованого навчання на уроках англійської мови з урахуванням особливостей конкретного учнівського контингенту. Перспективами подальших досліджень є розробка методичних рекомендацій для працюючих вчителів початкової школи, які здійснюють освітню діяльність з навчання англійської мови у закладах загальної середньої освіти.

Література:

1. Гарднер Г. Множинні інтелекти: Теорія та практика. К.: Мегатайт, 2004. 286 с.
2. Гуманкова О.С. Використання положень теорії множинних інтелектів в процесі формування англійської монологічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи. Методичний експрес: Актуальні напрями професійного розвитку вчителя іноземної мови вдошкільній та початковій освіті : навч.-метод. посіб. / О.С. Гуманкова, С.В. Деньгаєва, О.А. Зимовець, Є.М. Карпенко, О.П. Мазко, О.С. Михайлова, І.В. Самойлюкевич та ін. / За заг. ред. І.В. Самойлюкевич. Житомир : Вид-во. О. О. Євенок, 2018. 118 с
3. Гуманкова О.С. Диференційований підхід до навчання учнів на уроках англійської мови в контексті концепції «Нової української школи»/ Методичний експрес: Теорія і практика навчання англійської мови в Новій українській школі : навч.-метод. посіб. для вчит. закл. почат. осв. та студ. пед. спец. / О.В. Вознюк, О.С. Гуманкова, С.В. Деньгаєва, О.А. Зимовець, О.Є. Кравець, О.С. Михайлова, І. В. Самойлюкевич, Дж. Хегарті та ін. /За заг. ред. І. В. Самойлюкевич. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2019. 171 с. (С.79-96).
4. Гуманкова О.С. Диференційований підхід у навчанні на уроках іноземної мови в початковій школі. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 108 с.
5. Державний стандарт початкової освіти URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF#Text> (Дата звернення 01.04.2026)
6. Інноваційні технології у галузі професійної освіти: електронний навчально-методичний посібник /укладач А.Г. Грітченко. Умань: УДПУ, 2022. 323с. (С.166-174). URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/15639/1/%D0%95%D0%9F%20%D0%86%D0%A2%20%D1%83%20%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%83%D0%B7%D1%96%20%D0%9F%D0%9E.pdf> (Дата звернення 01.04.2026)
7. Коберник Г.І. Індивідуалізація й диференціація навчання в початкових класах: теорія та методика: Монографія. К. Наук. світ, 2002. 231с.
8. Лучкевич В.В. Лінгводидактичні засади впровадження диференційованого підходу до вивчення іноземної мови. Інноваційна педагогіка Випуск 45. 2022 URL: <https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/45/17.pdf> (Дата звернення 01.04.2026)
9. Сікорський П.І. Теорія і методика диференційованого навчання в середніх загальноосвітніх і професійних навчальних закладах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 – Київ, 2001. 350 с.

10. Степанова–Камиш А. Диференційоване навчання: навіщо і як проводити. “Нова українська школа”. 2021. URL: <https://nus.org.ua/2021/10/16/dyferentsiojovane-navchannya-navishho-i-yak-provodyty/> (Дата звернення 01.04.2026)
11. Coralyn Bradshar and Jill Hadfield “Excellent!” (1) Pearson Education Limited, 2003. 80 p.
12. Jenny Doolley, Virginia Evans “Smileys” (4) Express Publishing, 2016. 95 p.
13. Julie Ashworth, John Clark New Stepping stones 1: Addison Wasley Lougman ltd, 2017. 64p.
14. Multiple Intelligences and Comics Education URL: <https://marekbennett.com/2011/02/28/multiple-intelligences-comics-education/> (Дата звернення 01.04.2026)
15. Teaching English through Differentiated Instruction in Greek State Primary Schools Elisavet Xanthou URL: <https://ikee.lib.auth.gr/record/282644/files/GRI-2016-16353.pdf>
16. Tomlinson, Carol Ann. How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms /Carol Ann Tomlinson. URL: <https://rutamaestra.santillana.com.co/wp-content/uploads/2020/01/Classrooms-2nd-Edition-By-Carol-Ann-Tomlinson.pdf> (Дата звернення 01.04.2026)

References:

1. Hardner H. Mnozhynni intelekty: Teoriia ta praktyka.[Multiple intelligences: Theory and practice] K.: Mehataip, 2004. 286 s. [in Ukrainian]
2. Humankova O.S. Vykorystannia polozhen teorii mnozhynnykh intelektiv v protsesi formuvannia anhlovnoi monolohichnoi movlennievoi kompetentnosti uchniv pochatkovoї shkoly.[The use of the theory of multiple intelligences in forming English monologic speech competence of primary school students]. Metodychnyi ekspres: Aktualni napriamy profesiinoho rozvytku vchytelia inozemnoi movy vdoshkilnii ta pochatkovii osviti : navch.-metod. posib. / O.S. Humankova, S.V. Dienhaieva, O.A. Zymovets, Ye.M. Karpenko, O.P. Mazko, O.S. Mykhailova, I.V. Samoiliukevych ta in. / Za zah. red. I.V. Samoiliukevych. Zhytomyr : Vyd-vo. O. O. Yevenok, 2018. 118 c [in Ukrainian]
3. Humankova O.S. Dyferentsiiovanyi pidkhid do navchannia uchniv na urokakh anhliiskoi movy v konteksti kontseptsii «Novoi ukrainskoi shkoly» [Differentiated approach to teaching students in English lessons in the context of the New Ukrainian School concept] Metodychnyi ekspres: Teoriia i praktyka navchannia anhliiskoi movy v Novii ukrainskii shkoli : navch.-metod. posib. dlia vchyt. zakl. pochat. osv. ta stud. ped. spets. / O.V. Vozniuk, O.S. Humankova, S.V. Dienhaieva, O.A. Zymovets, O.Ie. Kravets, O.S. Mykhailova, I. V. Samoiliukevych, Dzh. Kheharti ta in. /Za zah. red. I. V. Samoiliukevych. Zhytomyr : Vyd. O. O. Yevenok, 2019. 171 s. (S.79-96). [in Ukrainian]
4. Humankova O.S. Dyferentsiiovanyi pidkhid u navchanni na urokakh inozemnoi movy v pochatkovii shkoli. [Differentiated approach in foreign language teaching in primary school] Kh.: Vyd. hrupa «Osnova», 2009. 108 s. [in Ukrainian]
5. Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity [State Standard of Primary Education] URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF#Text> (Data zvernennia 01.04.2026) [in Ukrainian]
6. Innovatsiini tekhnolohii u haluzi profesiinoy osvity: elektronnyy navchalno-metodychnyy posibnyk [Individualization and differentiation of teaching in primary school: Theory and methodology] /ukladach A.H. Hritchenko. Uman: UDPU, 2022. 323s. (S.166-174). URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/15639/1/%D0%95%D0%9F%20%D>

0%86%D0%A2%20%20%D1%83%20%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%83%D0%B7%D1%96%20%D0%9F%D0%9E.pdf (Data zvernennia 01.04.2026) [in Ukrainian]

7. Kobernyk H.I. Indyvidualizatsiia y dyferentsiatsiia navchannia v pochatkovykh klasakh: teoriia ta metodyka [Individualization and differentiation of teaching in primary school: Theory and methodology] Monohrafiia. K. Nauk. svit, 2002. 231s. [in Ukrainian]

8. Luchkevych V.V. Linhvodydaktychni zasady vprovadzhennia dyferentsiiovanoho pidkholu do vyvchennia inozemnoi movy. [Linguodidactic principles of implementing a differentiated approach in foreign language learning] Innovatsiina pedahohika Vypusk 45. 2022 URL: <https://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/45/17.pdf> (Data zvernennia 01.04.2026) [in Ukrainian]

9. Sikorskyi P. I. Teoriia i metodyka dyferentsiiovanoho navchannia v serednikh zahalnoosvitnikh i profesiinykh navchalnykh zakladakh [Theory and methodology of differentiated instruction in secondary and vocational educational institutions] : dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04 – Kyiv, 2001. 350 s. [in Ukrainian]

10. Stepanova–Kamysh A. Dyferentsiiovane navchannia: navishcho i yak provodyty. [Differentiated learning: Why and how to implement] “Nova ukrainska shkola”. 2021. URL: <https://nus.org.ua/2021/10/16/dyferentsiojovane-navchannya-navishho-i-yak-provodyty/> (Data zvernennia 01.04.2026) [in Ukrainian]

11. Coralyn Bradshar and Jill Hadfield “Excellent!” (1) Pearson Education Limited, 2003. 80 p.

12. Jenny Doolley, Virginia Evans “Smileys” (4) Express Publishing, 2016. 95 p.

13. Julie Ashworth, John Clark New Stepping stones 1: Addison Wasley Lougman ltd, 2017. 64p.

14. Multiple Intelligences and Comics Education URL: <https://marekbennett.com/2011/02/28/multiple-intelligences-comics-education/> (Data zvernennia 01.04.2026)

15. Teaching English through Differentiated Instruction in Greek State Primary Schools Elisavet Xanthou URL: <https://ikee.lib.auth.gr/record/282644/files/GRI-2016-16353.pdf>

16. Tomlinson, Carol Ann. How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms /Carol Ann Tomlinson. URL: <https://rutamaestra.santillana.com.co/wp-content/uploads/2020/01/Classrooms-2nd-Edition-By-Carol-Ann-Tomlinson.pdf> (Data zvernennia 01.04.2026)

Дата першого надходження статті до видання: 14.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 28.04.2026